

Tehetség Központok produktivitásának alakulása a labdarúgásban

BEVEZETÉS

A tehetséggondozás a modern sport egyik kulcsterülete, ahol a sikeresség alapja a megfelelő tehetségek felismerése és fejlesztése. A tehetséggondozás komplexitását több szakirodalom is alátámasztja. Williams és Franks (1998) a tehetséggondozás folyamatában öt fejlesztendő területet neveznek meg, amelyek között a személyiségtényezők is komoly hangsúlyt kapnak. Brown (2001) véleménye szerint a technikai tudás és a taktikai ismeretek kevésbé érvényesülnek a sporttevékenység során, amennyiben a pszichológiai tényezők nem kapnak elég figyelmet az edző részéről. Orosz és Bíró (2009) szintén fontosnak tartják a pszichológiai tényezőket a tehetségek fejlesztésekor, mivel úgy vélik, hogy a legtöbb elmélet a sporttehetséget a sikerességgel összekötve értelmezi. A tehetséggondozás komplex rendszerében különösen fontos a sportolók fizikai és mentális fejlődésének összehangolt támogatása, hiszen ezek hosszú távon meghatározhatják nemcsak a sportolói karrierjük, hanem a sportág fejlődéséhez való hozzájárulásuk sikerességét is (Saward és mtsai., 2020). A sportolói karrier tekintetében az edzők és a szülők szerepe meghatározó, hiszen ők nyújtanak támaszt a fiatal sportolóknak az átigazolások során, ezáltal segítve karrierjük irányát (Borbély és Oláh, 2021).

Az elmúlt évtizedekben világszerte létrejöttek olyan tehetséggözpontok, amelyek célja a fiatal sportolók optimális fejlesztése, ezáltal hozzájárulva az egyéni és csapatszintű eredményekhez. E központok szerepének vizsgálatai kiemelték, hogy a működésüket meghatározó tényezők között az infrastruktúra, az edzői stáb szakértelme, valamint a társadalmi és gazdasági környezet egyaránt jelentős szerepet játszik (Saward és mtsai., 2020).

A magyar labdarúgásban a tehetséggondozás folyamatos fejlődésen megy keresztül. Az MLSZ által 2021-ben bevezetett országos tehetségképzési rendszer célja, hogy a hazai utánpótlás-nevelést hosszú távon fenntarthatóvá és eredményessé tegye. Továbbá a mesterséges intelligenciára épülő technológiák, mint például az AiSCOUT, új lehetőségeket nyitnak a tehetségek azonosításában és fejlesztésében, megkönnyítve a játékosok karrierútjának nyomon követését és optimalizálását.

A tanulmány fókuszában nem a tehetséggözpontok szakmai tevékenységének részletes elemzése áll, hanem azok produktivitásának vizsgálata. Ennek megfelelően a szakirodalmi

áttekintés célja, hogy bemutassa a tehetséggondozás ezen rendszerének működését és struktúráját. Az elemzés első lépéseként a magyar labdarúgó utánpótlásrendszer áttekintésére kerül sor, amely megalapozza a további vizsgálatokat.

A magyar labdarúgó utánpótlásrendszer struktúrájának bemutatása

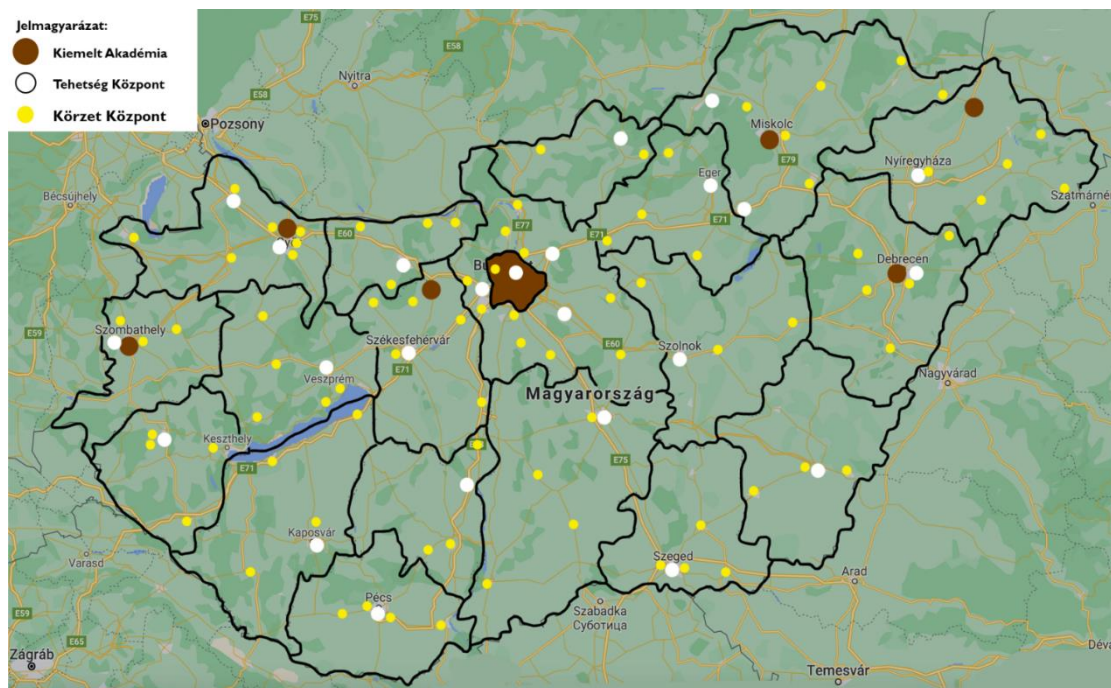
A sportigazgatóság 2020-ban az első lépésben az utánpótlás neveléssel foglalkozó sportszervezetek szelektálását végezte el, mivel minden további munka ennek az alapjára épül. Az Elnökség által elfogadott új sportszervezeti besorolás célja, hogy elősegítse a Szövetség és a Sportigazgatóság által meghatározott 4 területet. Ebben első helyen az amatőr labdarúgás elkülönítése jelenik meg. Az elkülönítés lehetővé teszi, hogy az amatőr szektor számára is megfelelő támogatást és figyelmet tudjanak biztosítani. Következő pontban a tehetségek kiválasztása jelenik meg, hiszen a sportág jövőjének kulcsfontosságú eleme a tehetséges fiatal játékosok felkutatása és fejlesztése. Ennek érdekében szükség van hatékony kiválasztási mechanizmusokra és programokra. Ezt követi a tehetségek képzése és gondozása, hiszen nem elég csak azonosítani a tehetségeket, fontos, hogy megfelelő környezetet és lehetőségeket biztosítsanak számukra a fejlődésre és a potenciáljuk kibontakoztatására. Utolsó lépésként a felfelé áramoltatás és a fiatalok felnőtt csapatba való beépítése az, oda-vissza áramoltatásának segítése a feladat. A fiatal játékosoknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy tapasztalatot szerezzenek és beilleszkedjenek a felnőtt csapatba.

Ez a strukturális átszervezés lehetővé teszi, hogy hatékonyabban támogassák az utánpótlásnevelést és a tehetségek fejlődését, valamint segít az amatőr és profi szint közötti átmenet simábbá tételében. Mindezek alapján a sportszervezetek négy szintre lettek besorolva (1. ábra). A Grassroots klubok feladata a labdarúgás alapjainak kialakítása, valamint a sportág népszerűsítése és szeretetté tétele az ország minden részén. A Körzet Központok az utánpótlásképzésben egyfajta hídként szolgálnak. A Tehetség Központok feladata az adott megyéből a legtehetségesebb labdarúgók kiválasztása, képzése. A 28 Tehetség Központ a 6-14 éves korosztály képzésének kulcsszereplője. A sportszervezetekkel szemben elvárás, hogy az őket támogató Akadémiák mellett a Körzet Központokkal, valamint legalább két-két óvodával és iskolával hatékony, rendszeres szakmai kapcsolatot építsenek ki. Az állami kiemelt akadémiák fő célja a legtehetségesebb labdarúgók legmagasabb szintű képzése, valamint az ő felkészítésük a felnőtt labdarúgásra. A különböző besorolású sportszervezeteknek együttműködése fontos az adott megyében, hogy hatékonyan elláthassák a rájuk bízott feladatokat (MLSZ Klubfejlesztési Kézikönyv, 2020).

1. ábra: Sportszervezetek besorolása (forrás: saját szerkesztés)

Magyarország térképén is bemutatom, hogy az adott szervezetek földrajzilag hol helyezkednek el (2. ábra). Mint látható, a Tehetség Központok (fehér kör) létrehozásának célja, hogy az ország minden megyéjében és térségében elérhetővé váljanak olyan műhelyek, amelyek kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek megfelelő egyéni képzésére, és a legtehetségesebbek felkészítésére az akadémiai szint eléréséhez. A szervezeti felépítettség megismerése után a Tehetség Központok legfontosabb feladatait szeretném bemutatni.

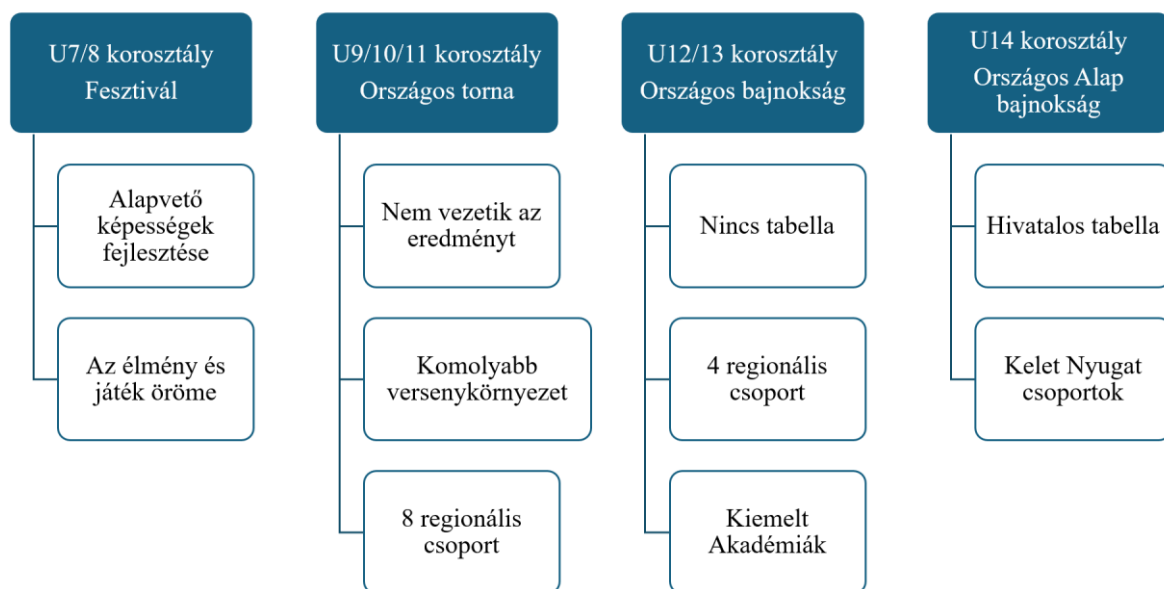
2. ábra: Kiemelt Akadémiák, Tehetség Központok és Körzet Központok területi elhelyezkedése Magyarországon. (forrás: saját szerkesztés)

A Tehetség Központok bemutatása, feladatai

A Tehetség Központok kulcsfontosságú szerepet töltenek be a tehetséges fiatalok azonosításában és felkészítésében, hogy magasabb szintű képzést kaphassanak. Ezek a központok azért vannak, hogy elősegítsék a tehetséges fiatalok felismerését és támogassák őket a sportban való kiválóságra való törekvésben. Az együttműködés a Körzet Központokkal, Grassroots klubokkal és iskolákkal lehetővé teszi számukra, hogy széleskörűen és hatékonyan ériék el a tehetséges fiatalokat a térségben. Az elsődleges feladat az, hogy a 6-14 éves korosztályra összpontosítva, az MLSZ egységes képzési szabványait alkalmazzák. Ezáltal megteremtik a tehetséges fiatalok számára az egyenlő esélyeket a fejlődésre és lehetőséget biztosítanak, hogy könnyebben áramoljanak az akadémiákra, a magasabb szintű képzésekre. Ezen kívül kiemelt fontosságú, hogy szoros szakmai kapcsolatot ápoljanak a hozzájuk tartozó Körzet Központokkal, ezáltal lehetővé teszik a hatékony együttműködést és optimalizálják a tehetségek fejlődését. Ez magában foglalja a rendszeres kommunikációt, az információcserét és az együttműködést az edzők és szakemberek között annak érdekében, hogy minden tehetséges játékos a lehető legjobb támogatást és képzést kapja. A Tehetség Központokban a megfelelő személyzet összeállítása kiemelt jelentőségű. Fontos, hogy a szervezeti struktúrában a Sportigazgatóság által meghatározott pozíciók főállásban legyenek betöltve. Ez biztosítja, hogy a Tehetség Központok megfelelően működhessenek és a tehetséges fiatalok a lehető legjobb képzést és támogatást kapják az útjukon a sportban való kiválóság felé. A főállású edzők U7-től U14-ig kiemelt szerepet töltenek be a labdarúgó utánpótlásban. Feladatkörük kiterjed az adott korosztályú játékosok edzéseinek irányítására. Ennek során nem csupán technikai és taktikai fejlődésüket segítik, hanem személyre szabott fejlesztési programokat is biztosítanak, figyelembe véve az egyéni képességeket és igényeket. Az óvodai és iskolai programokban is aktívan részt vesznek, ahol lehetőség nyílik a tehetséges fiatalok felfedezésére és bevonására a klub tevékenységébe. Emellett folyamatosan részt vesznek képzéseken és továbbképzéseken, hogy szaktudásukat fejlesszék és naprakészek maradjanak a legújabb tréning módszerek és fejlesztési technikák terén (MLSZ Klubfejlesztési Kézikönyv, 2020).

A Tehetség Központokban való versenyeztetés fontos feladat a játékosok fejlődése szempontjából. Ezt szemlélteti a (3. ábra). A különböző korosztályokban megszervezett versenysorozatok lehetőséget kínálnak a tehetséges fiataloknak arra, hogy megmérettessék magukat, fejlődjenek és tapasztalatot szerezzenek a versenyzésben. Az U7-U8 korosztályban például fesztiválok adnak lehetőséget a részvételre. Ezek a fesztiválok nem a győzelemről szólnak, hanem az alapvető képességek fejlesztéséről. A hangsúly inkább az élményen és a játék örömén van. A következő korcsoportban, az U9-U10-U11-eseknél, már kiemelt Országos

tornákon vesznek részt a csapatok. Ezek az események komolyabb versenykörnyezetet biztosítanak, ahol a résztvevőknek lehetőségük van megmérettetni magukat más Tehetség Központ, Kiemelt Akadémia csapatai ellen is. Az U12-13-as korosztályban a verseny még inkább fokozódik, ahogy a csapatok országos bajnokságokban vesznek részt. Bár itt sincs még hivatalos tabella, a 4 regionális csoportban való felosztás lehetővé teszi, hogy a Tehetség Központok és a Kiemelt Akadémiák csapatai rendszeresen versenyezzenek egymással, így biztosítva a fejlődést és a versenyzési tapasztalatot. Végül az U14 korosztályban már az Országos Alap bajnokságban vesznek részt a csapatok két csoportban Kelet és Nyugat, ahol már megtalálható a hivatalos tabella. Ez az eseménysorozat az országos szintű versenyek egyikeként van jelen a magyar labdarúgás versenynaptárában (MLSZ Versenykiírások/Versenynaptár, 2023).

3. ábra Tehetség Központok versenyeztetése Magyarországon. (forrás: saját szerkesztés)

A következőkben a magyarországi labdarúgásban használt produktivitási rendszert szeretném bemutatni, hiszen ennek alakulását, a Tehetség Központokban megjelenő sportolókon keresztül szeretném megvizsgálni.

A produktivitási rendszer bemutatása

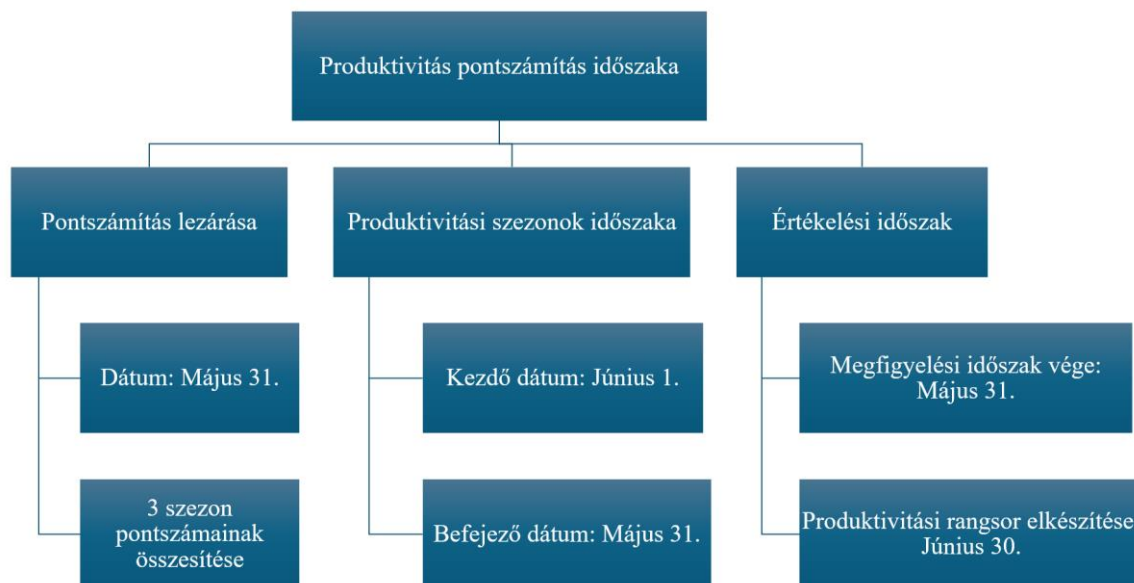
Ahhoz, hogy meg tudjuk vizsgálni a produktivitási rendszer működésének eredményességét, szükséges a rendszer bemutatása. Dolgozatom ezen alfejezete ezt célozza meg. Ehhez szakirodalmi háttérként MLSZ Férfi produktivitási szabályzatát (2023) használtam. A produktivitási rendszer létrehozásának fő célja az, hogy segítse elő és támogassa a labdarúgó

klubokat abban, hogy minél több fiatal rendszeresen focizzon, és hogy minél több hazai tehetség juthasson el a profi ligáig. Az MLSZ ennek érdekében folyamatosan fejleszti és finomítja a támogatási rendszereit, és az új struktúra, a produktivitási rendszer, ennek a folyamatnak a legújabb állomása. Az MLSZ kezdetben pénzügyi támogatást nyújtott a profi kluboknak a hazai fiatal tehetségek szerepeltetésére. Ennek eredményeként jelentősen megnőtt a fiatal játékosok részvétele a profi bajnokságokban. Az eredeti célokat szem előtt tartva az MLSZ továbbfejlesztette ezt a támogatási rendszert, hogy a hazai utánpótlás-nevelés még szélesebb körű támogatást kapjon. A rendszer fő célja, hogy mérje és értékelje azokat a klubokat és szervezeteket, amelyek aktívan részt vesznek az utánpótlás-nevelésben. Az értékelés alapja az, hogy az adott kluboknál nevelkedett fiatal labdarúgók milyen arányban jutnak el a profi ligákba. Ennek érdekében a támogatást "produktivitási pontok" formájában osztják ki a klubok között, amelyeket az MLSZ elnökségi határozatai alapján szabályoznak. A klubok produktivitását a pontszámítási táblázat alapján értékelik (MLSZ Férfi Produktivitási Szabályzat, 2023).

A produktivitási rendszer két fő alrendszerre oszlik: az egyik a játékosok 19. életévéig tartó időszakot figyeli, míg a másik a 14 éves korukig tartó periódust értékeli. Ez a struktúra lehetővé teszi, hogy a klubok még hatékonyabban tudjanak dolgozni az utánpótlás-nevelés területén, és segít abban, hogy minél több hazai tehetség juthasson el a profi ligáig.

A labdarúgók pontszámának és a szervezetek produktivitási pontszámának éves szintű kiszámítása és közzététele a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) által végzett folyamat része (4. ábra). Ez a folyamat biztosítja a teljesítmény átláthatóságát és értékelését az egyes csapatok és szervezetek számára. Az MLSZ minden év május 31-én lezárja a pontszámítás időszakát, ami az adott szezonban lejátszott mérkőzések pontjainak összesítését foglalja magában, beleértve a tárgyévet és az azt megelőző két teljes szezont. Ezáltal a pontszámítás egy átfogó képet ad a csapatok teljesítményéről az elmúlt három szezonban. A produktivitási szezonok időszaka az adott év június 1-jétől a következő év május 31-éig tart, függetlenül az egyes bajnokságok kezdő és befejező dátumaitól. Ez biztosítja, hogy az értékelési időszak minden csapat számára azonos időkereten belül történjen, és a szezonok közötti különbségeket kiegyenlíti. Az értékelési időszak a megfigyelési időszak lejártával (május 31.) a produktivitási rangsor elkészítéséig (június 30.) tart. Ez az időszak lehetőséget biztosít az MLSZ számára arra, hogy összegezze a pontszámokat és elkészítse a produktivitási rangsorokat a különböző szervezetek számára. Az MLSZ közzéteszi az összesített eredményeket, és ezt követően a sportszervezeteknek június 15-ig van lehetőségük észrevételek benyújtására. Ezeket az észrevételeket az MLSZ feldolgozza, és ezek alapján június 30-ig véglegesíti a sportszervezetek

produktivitási pontszámait. Ez a folyamat biztosítja a pontosságot és az átláthatóságot az értékelési rendszerben, és lehetővé teszi a sportszervezetek számára, hogy megfelelően reagáljanak az eredményekre és észrevételeket tegyenek fel (MLSZ Férfi Produktivitási Szabályzat, 2023).

4. ábra: Produktivitás pontszámítás időszaka (forrás: saját szerkesztés)

A sportszervezetek számára, amelyek jogosultak mind a Produktivitás 1.0, mind a Produktivitás 2.0 rendszer alapján támogatásra, a magasabb összegű támogatás kerül megállapításra a két rendszerben. A pontpénz összege eltér a két rendszerben. A Produktivitás 1.0 rendszerben 4000 Ft-ot fizetnek pontonként, míg a Produktivitás 2.0 rendszerben, a támogatási időszakra vonatkozóan, a lezárt bajnokságok alapján számított pontok után 750 Ft-ot fizetnek (MLSZ Férfi Produktivitási Szabályzat, 2023).

A következőkben vizsgáljuk meg, hogy mi is jellemzi a két produktivitási rendszert. Milyen hasonlóságok és különbségek, illetve legfontosabb szempontok mutathatók ki.

A Produktivitás 1.0 és a Produktivitás 2.0 rendszerek célja közös, az utánpótlás-nevelés eredményességének és hatékonyságának mérése, valamint a sportszervezetek motiválása és támogatása áll a fókuszban. Mindkét rendszer pontszámok segítségével értékeli a játékosok és sportszervezetek teljesítményét, az MLSZ szabályzatai alapján meghatározott szorzók és kritériumok figyelembevételével. Az értékelés egyik alapvető szempontja mindkét esetben a játékosok pályán töltött ideje, amely meghatározó szerepet játszik az egyesület munkájának és a játékos fejlődésének értékelésében.

A két rendszer közötti egyik fő különbség a vizsgálat fókuszában található. Vagyis, a Produktivitás 1.0 a professzionális szintre történő beilleszkedést és a profi futballban való

helytállást elemzi. Ennek során a legmagasabb hazai bajnokságokat (NB I, NB II, NB III), az UEFA és FIFA által szervezett felnőtt és utánpótlás válogatott mérkőzéseket, valamint a nemzetközi bajnokságok széles körét veszi figyelembe, beleértve a TOP 5 bajnokságot és az európai kupasorozatokat.

Ezzel szemben a Produktivitás 2.0 az utánpótlás-nevelés korai szakaszaira koncentrál, különösen az U15–U19 korosztályokra. Ez a rendszer az akadémiai képzésbe való integráció sikerességét, valamint az utánpótlás-bajnokságokban való részvétel eredményességét helyezi a középpontba. Ez a rendszer került 2021-től bevezetésre, az utánpótlás ösztönzése céljával.

Fontos különbség továbbá, hogy míg a Produktivitás 1.0 a játékosok teljes karrierjére kiterjedően értékeli a sportszervezetek munkáját, a Produktivitás 2.0 a játékos 14 éves koráig osztja fel a pontszámokat a nevelő egyesületek között. A Produktivitás 1.0 inkább azokat a sportszervezeteket jutalmazza, amelyek képesek tehetséges játékosokat a nemzeti és nemzetközi profi futball szintjére juttatni. Ezzel szemben a Produktivitás 2.0 a fiatal korosztályok fejlesztésére, a képzés minőségének javítására, valamint a játékosok akadémiai szintű előrehaladására helyezi a hangsúlyt.

A pontszámítási módszerekben is megfigyelhetők különbségek. A Produktivitás 1.0 rendszerben a játékos által profi szinten eltöltött percek és életkorát veszik alapul, amelyeket különböző bajnokságokhoz kapcsolódó szorzók módosítanak. Ezzel szemben a Produktivitás 2.0 az utánpótlás-bajnokságok szintjei (kiemelt és alap csoportok) alapján osztja fel a pontokat, és minden lezárt bajnokság után pénzügyi ösztönzöt is nyújt a sportszervezeteknek.

Összegzésképpen elmondható, hogy míg a Produktivitás 1.0 a professzionális karrier szakaszaira és a profi futballban elért eredményekre fókuszál, addig a Produktivitás 2.0 az utánpótlásképzés minőségére, különösen az U15-U19 korosztályok fejlesztésére és az akadémiai képzés sikerességére helyezi a hangsúlyt. Mindkét rendszer fontos eszköz a magyar labdarúgás utánpótlás-nevelési rendszerének értékelésében és támogatásában, de eltérő fókuszuk miatt különböző szakaszokra és célokra koncentrálnak (MLSZ Férfi Produktivitási Szabályzata, 2023).

Átigazolással kapcsolatos előzmények, kutatások a témában

Annak érdekében, hogy kutatásom átfogó és megalapozott legyen, részletesen elemeztem a témában korábban végzett releváns kutatásokat. Az átigazolásokkal kapcsolatos előzményeket és a vonatkozó szakirodalmat áttekintve igyekeztem feltárni azokat a tendenciákat és összefüggéseket, amelyek hozzájárulnak a kutatási kérdéseim pontosabb megválaszolásához.

Oláh és Bognár (2018) tanulmányukban a Magyar Sporttudományi Szemlében 2000 és 2018 között megjelent labdarúgással kapcsolatos kutatásokat gyűjtötték össze és rendszerezték

témakörök szerint. A kutatások között kiemelkedik a magyar futballgazdasági hatások elemzése ugyan, de a produktivitással kapcsolatos tanulmányokat nem említene. Berkes és Nyerges (2003) cikke kiemeli az imázsépítés és a tudatos, hosszú távú stratégiai tervezés jelentőségét, amely a klubok sikerességét alapozza meg. Ez a megközelítés összhangban van az MLSZ produktivitási céljaival, hiszen a szövetség is törekszik a magyar labdarúgás arculatának javítására és fenntartható fejlődésére. Berkes és Nyerges (2004) szerint a makroökonómiai tényezők és piaci trendek hatásai egybecsengenek az MLSZ azon céljaival, hogy a labdarúgás gazdasági környezetét fejlesszék, például a TAO-támogatások, infrastrukturális beruházások és szponzorációk által. A TAO-rendszer hatásvizsgálatai a magyar labdarúgásra is egyre több cikkben megjelennek, különös tekintettel arra, hogy milyen mértékben segítette a sportág fejlődését, és milyen problémák merültek fel a források felhasználása és elosztása során (Balogh, 2017).

Berkes és Nyerges (2005) egy másik tanulmányukban a labdarúgó-társaságok szponzorációs stratégiáit vizsgálja, rávilágítva azok előnyeire és korlátaira. Kiemeli, hogy a szponzoráció pénzügyi stabilitást és hírnév-növekedést hozhat. Kassay és Géczi (2014) tanulmánya az európai labdarúgás üzleti modelljeit vizsgálja, kiemelve a verseny-egyensúlytalanságot és a fenntarthatósági problémákat. Rámutat, hogy a gazdasági erőforrások a nagy kluboknál összpontosulnak, gyengítve a kisebbek versenyképességét.

Nemzetközi kitekintésben találunk olyan kutatást, amely összehasonlítja a magyar és finn utánpótlás-labdarúgást, rámutatva, hogy a finn modell az egyéni fejlődésre, a magyar pedig a versenyeredményekre fókuszál. Emellett a finn klubok decentralizált, míg a magyarok hierarchikus szervezeti struktúrát követnek (Szeróvay, Perényi és Itkonen, 2016). A játékos-ügynökök szerepét és szabályozását vizsgáló tanulmány, kiemeli azok kulcsfontosságú szerepét az átigazolásokban és a karriermentesítésben, valamint a transzparens és felelősségteljes szabályozás szükségességét (Farkas és Illés, 2014). Az is megállapítható, hogy a külföldi légiósok gazdagítják a magyar bajnokságot, de korlátozzák az utánpótlás-játékosok lehetőségeit. A labdarúgók a jobb pénzügyi és szakmai lehetőségek miatt választanak külföldi klubokat (Benedek és Gál, 2016).

A labdarúgó klubok gazdasági aspektusainak elemzése több szempontból kerül megközelítésre. A költségvetési korlátok és ezeknek a klubműködésre gyakorolt hatásainak elemzésének középpontjában a puha költségvetési korlát elmélete áll (Székely és Szabó, 2022). A puha költségvetési korlát azt jelenti, hogy egy gazdasági szereplő (pl. vállalat, intézmény vagy akár egy ország) nem érzi magát teljes mértékben rászorítva arra, hogy szigorúan betartsa a költségvetési korlátait. Ez azért történik, mert ha anyagi problémák adódnak, számíthat arra,

hogy egy külső szereplő (pl. az állam, bankok vagy más támogató intézmények) anyagi segítséget nyújt (Kornai, 2014). Tehát a klubok a sikeres eredmények elérésének érdekében hajlamosak túllépni pénzügyi kereteiket, ezáltal hosszú távú pénzügyi kockázatokat vállalva. A kutatás metodológiája a szakirodalom átfogó áttekintésén és különböző statisztikai adatok - többek között a játékospiac, átigazolások, stadionfejlesztések és támogatási rendszerek - elemzésén alapul. Az eredmények rávilágítanak, hogy a puha költségvetési korlát szindrómája mind a nemzetközi, mind a hazai labdarúgásban megfigyelhető, ami magasabb játékosfizetésekhez és a költségvetési korlátok megszegéséhez vezet. A klubok túlköltekezése magas adósságszintek felhalmozódásához vezethet, amelyek aláássák a klubok hosszú távú gazdasági és sportteljesítményét. A tanulmány különös figyelmet szentel a magyar labdarúgás specifikus kihívásainak és lehetőségeinek, hangsúlyozva a fenntartható gazdálkodás és a pénzügyi stabilitás megőrzésének fontosságát ebben a kontextusban. Balogh (2021) elemzése a magyar labdarúgó-bajnokság fejlődését vizsgálja a játékospiaci változások szemszögéből. Megvizsgálja, hogy a bajnokság minősége és népszerűsége milyen kapcsolatban áll a játékospiaci mozgásokkal, és ezek milyen hatást gyakorolnak a bajnokság gazdasági helyzetére és a klubok versenyképességére. A szerző javaslatokat tesz a magyar labdarúgás fejlődésére, mint például a játékosnevelés fejlesztése, a piaci érték növelése és a bajnokság nemzetközi népszerűsítése. Szabó és Bakó (2019) a futball gazdasági hatásait elemzik Magyarországon, különös tekintettel a futballpiacra, a klubok pénzügyi helyzetére és a sportág munkaerőpiaci következményeire. Megállapítják, hogy a futball jelentős gazdasági befolyást gyakorol, de ennek hatásai társadalmilag nem egyenletesen érvényesülnek. A kutatásuk azokra a sportgazdasági elméletekre alapozódnak, melyek a sportipar és a sportesemények helyi gazdaságra gyakorolt hatásokat vizsgálják. Az eredmények szerint a futball közvetlen és közvetett gazdasági hatásokat generál, bár ezeket pontosan meghatározni nehéz a klubok eltérő pénzügyi gyakorlatai miatt. A magyar futball gazdasági teljesítménye általánosságban elmarad a nyugat-európai standardoktól, amit infrastrukturális fejlesztésekkel, a szurkolói bázis bővítésével és a válogatott eredményességével lehetne javítani. Sebestyén (2019) tanulmánya azt vizsgálja, miként összefügg a gazdasági teljesítmény és a sportbeli sikerek az elit európai kluboknál, különös tekintettel a motivációt fokozó produktivitási bónuszokra. A tanulmány elméleti háttere a sportgazdasági elméletekre épül, amelyek a sportipar gazdasági aspektusait tárgyalják, kiemelve a játékosok teljesítményéhez kötött juttatások szerepét. A módszertan üzleti elemzést alkalmaz a klubok pénzügyi mutatóinak és a teljesítményjuttatások hatékonyságának vizsgálatára. A kutatás eredményeiből megállapítható, hogy bár a teljesítményalapú juttatások pozitívan befolyásolják a játékosok motivációját és teljesítményét,

azok alkalmazásának hatékonysága erősen összefügg a klubok pénzügyi helyzetével és gazdasági stratégiájával. Eredményei megállapítják, hogy milyen lehetőségek vannak a sportmenedzsment és sportfinanszírozás területén, és hangsúlyozzák a hosszú távú fenntarthatóság és fejlesztés jelentőségét a klubok pénzügyi döntéseiben.

CÉLKITŰZÉS

Mindezek alapján a kutatásom célja az MLSZ által bevezetett pontrendszer alapos elemzése, annak működési elveinek és kritériumainak megértése. Ezen kívül szeretnék rávilágítani arra, hogy milyen hatással van ez a rendszer a labdarúgó utánpótlásra és a sportszervezetek működésére. Meg kívánom érteni, hogy milyen tényezők befolyásolják a pontrendszer eredményeit, és hogyan lehetne javítani annak hatékonyságát annak érdekében, hogy még inkább támogassa a fiatal játékosok fejlődését és a labdarúgó utánpótlás-képzés minőségét. Összességében a kutatásom segítségével mélyebben megérthetem a labdarúgó utánpótlás-képzés terén tapasztalható folyamatokat, és hozzájárulhatok az MLSZ és a sportszervezetek munkájának hatékonyabbá tételéhez a tehetséges játékosok fejlődésének támogatása érdekében. Kutatásom kérdései a szakirodalom elemzése kapcsán fogalmazódtak meg bennem a Tehetség Központok vizsgálatában. Hogyan működik az MLSZ által bevezetett pontrendszer a labdarúgó utánpótlás-képzés terén, és milyen kritériumok alapján értékeli a sportszervezeteket? Milyen hatással van az MLSZ pontrendszer a labdarúgó utánpótlásra és a sportszervezetek működésére Magyarországon? Milyen kihívásokkal és nehézségekkel kell szembenéznie az MLSZ pontrendszerének fenntartása és fejlesztése során? Mindezek alapján dolgozatomban az alábbi hipotéziseket vizsgálom:

H1: A Tehetség Központok az évek alatt csökkenő tendenciát mutatnak Produktivitás 1.0 rendszerében.

H2: A Tehetség Központok az évek alatt növekvő tendenciát mutatnak Produktivitás 2.0 rendszerében

H3: A Tehetség Központok nagyobb értéket mutatnak a Produktivitás 2.0 rendszerében, mint a Produktivitás 1.0 rendszerében.

ANYAG ÉS MÓDSZEREK

A vizsgált minta bemutatása

A kutatásom a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) által kiválasztott 28 Tehetség Központ adataira épült 2016-tól kezdődő időszakban vizsgálja a sportszervezetek produktivitását.

A vizsgálati módszer bemutatása

A Produktivitási pontszámokat és helyezéseket az MLSZ hivatalos produktivitási honlapjáról nyertük (produktivitas.mlsz.hu). A kutatásom során leíró statisztikai vizsgálatokat (abszolút és relatív gyakoriság, átlag, szórás, medián) és összefüggés -vizsgálatokat, valamint paraméteres próbákat végeztem. A kutatási módszerem között megjelent a dokumentumelemzés is, melynek keretében hazai és nemzetközi forrásokból származó szakmai cikkeket, szabályzatokat és jogszabályokat elemeztem. Kiemelten használtam az MLSZ Férfi produktivitási szabályzatát és az MLSZ klubfejlesztési osztályának Tehetség Központokra vonatkozó kézikönyvét. Az adatfeldolgozáshoz a Microsoft Office Excel táblázatkezelő programját, míg a hipotézisek vizsgálatához az SPSS 23.0 statisztikai szoftvert használtam.

EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

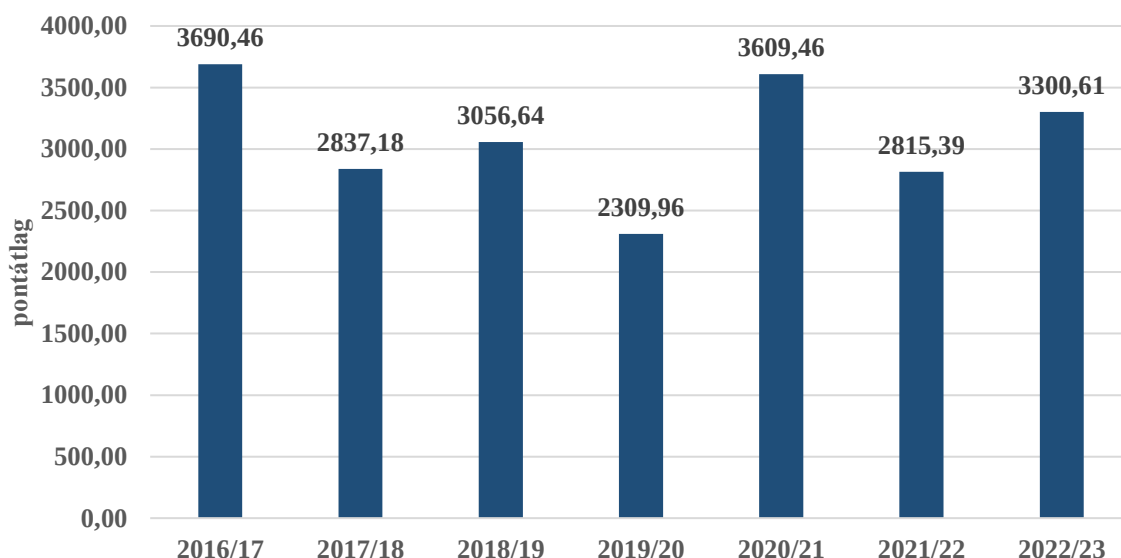
Az első kutatási kérdésem a Tehetség Központok Produktivitás 1.0 mutatóit vizsgálja (1. táblázat). Az adatok elemzése hasznos eszköz lehet az egyes csapatok teljesítményének értékelésére, a fejlődésük nyomon követésére, valamint az eredményességüket befolyásoló tényezők elemzésére. Az eredmények azt mutatják, hogy a produktivitási pontszámok eloszlása nem egyenletes sem a csapatok között, sem pedig a csapatok évenkénti eloszlását vizsgálva. Azt látjuk, hogy az alacsonyabb pontszámokat jellemzően kisebb városok csapatai vagy kevésbé erős klubok érik el. Például a Tatabánya SC és a Király SE pontszámai minimálisak, ami arra utalhat, hogy ezek a csapatok kisebb létszámú játékosállománnyal dolgoznak, esetleg kevesebb erőforrást tudnak fordítani a tehetségek fejlesztésére. Az olyan csapatok, mint a Kelen SC vagy a Gyirmót SE, jelentős növekedést mutatnak a pontszámokban, ami arra utal, hogy ezek a klubok sikeresen fektetnek be az utánpótlás-nevelésbe, és fejlett infrastruktúrával rendelkeznek. A növekvő pontszámok azt is jelezhetik, hogy ezek a csapatok tehetséggondozási programokkal, kiváló edzőkkel és jól működő stratégiákkal támogatják játékosait. Az ilyen fejlődés elősegítheti a versenyképességet, és hosszú távon vonzóvá teszi a klubot a tehetségek számára. A Nyíregyháza vagy a ZTE stabilan magas pontszámokat ér el, ami arra utal, hogy jól átgondolt stratégiával és erős régiós jelenléttel rendelkeznek. Ezek a csapatok gyakran profitálnak a nagyobb városok közelségéből, ahol több lehetőség nyílik tehetségek toborzására és fejlesztésére. A földrajzi elhelyezkedés lehetővé teszi számukra a játékosok fogadását és küldését a környező klubokba, ezzel segítve a tehetségek utánpótlását és a régiók közötti együttműködést.

1. táblázat: Produktivitás 1.0 pontjainak bemutatása szezononként (N=28 TK)

Sportszervezet neve	Pont 2016/2017	Pont 2017/2018	Pont 2018/2019	Pont 2019/2020	Pont 2020/2021	Pont 2021/2022	Pont 2022/2023
DEAC	0	32	0	3	99	13	578
Eger	0	0	11	27	5	172	1085
Király SE	0	0	0	0	0	0	607
Tatabánya SC	0	0	0	0	8	41	0
Sajó völgye FSE	11	705	1157	320	1443	708	853
SBTC	39	15	151	21	273	808	440
Budafoki MTE	56	242	357	37	283	423	513
BVSC	173	290	480	236	1153	426	38
Gödöllői SK	194	168	15	50	0	299	9890
Fehérvár FC	741	1367	2293	2041	10491	10268	250
Monori SE	800	1201	2129	319	214	737	1724
Budaörs	1161	780	609	310	1022	2572	5726
Mezőkövesd	1232	371	318	313	2254	547	69
III. Kerület TVE	1450	769	1654	1228	1295	1824	2146
Kelen SC	1573	1960	1089	736	1514	657	3372
MTE	1589	546	1808	12	548	647	522
Gyirmót SE	2314	1376	1636	1288	1425	2283	623
Kecskeméti LA	2449	3361	2840	1926	1747	1341	1760
Szolnoki MÁV	2852	7125	1920	7487	9085	7038	4902
Szeged	4714	4259	675	2956	3172	1169	5268
Kaposvár	5110	708	3975	2909	3314	1024	398
Paksi FC	5607	4163	7478	2515	6576	3054	9498
Nyíregyháza	7114	5035	9227	7402	10171	11218	1216
ZTE	10726	11398	9403	6312	8189	6708	8490
Békéscsaba	10972	8645	12524	6139	12068	5727	14173
Pécs	12512	6668	9821	8969	9451	4708	6901
Veszprémi USE	14817	8907	6014	3699	9604	4074	1498
UTE	15127	9350	8002	7424	5661	10345	9877

Ahhoz, hogy a produktivitás évenkénti alakulását elemezni tudjam, a pontok átlagának vizsgálatára van szükségem (5. ábra). A diagram szemlélteti, hogy a kezdeti ingadozások után a produktivitási pontok száma növekedést mutat az utolsó három mérési időszakban. Ez azt sugallhatja, hogy a mérés tárgyát képező szervezetek jelentősen javítottak a hatékonyságukon és kezdik érteni a rendszer által nyújtott lehetőségeket, az MLSZ utánpótlás rendszerének stratégiai elveit, lehetőségeit. Az ábrán azt is látjuk, hogy a 2020-as szezonig valóban csökkenés mutatkozik az átlagok alakulása terén. Ebben az időszakban került bevezetésre a Produktivitás 2.0, ami azt gondoljuk a Produktivitás 1.0 rendszer felélénkítését is eredményezte, ezért történhetett az eredményekben pozitív változás. Az ábrán továbbá az is egyértelműen látszik,

hogy a 2019/20-as szezonban csökkentek a pontok, ami valószínűleg a COVID-19 világjárvány következménye lehet.

5. ábra: Produktivitási pontok évenkénti alakulása (átlag) (N=28 TK)

Ahhoz, hogy az átlagok évenkénti különbségeit megvizsgáljam a klubok esetében, varianciaanalízist végeztem, hiszen az arányskálán mért adataim évenkénti változásának vizsgálatához ennek a statisztikai próbának az alkalmazása a legcélszerűbb. A statisztikai próba eredménye is azt mutatja, hogy nincs szignifikáns eltérés a Produktivitás 1.0 pontszámaiban az évenkénti vizsgálat során ($F=0,463$; $p=0,835$). Vagyis jelentős változás ennek a rendszernek az eredményeiben nem mutatkozik meg az évek alakulásával.

Második kutatási kérdésem a Produktivitás 2.0 rendszerét vizsgálja. Itt azt feltételeztem, hogy a Tehetség Központok az évek alatt növekvő tendenciát mutatnak Produktivitás 2.0-ban. Az elemzésemet 2018-tól kezdve végeztem, mert a Produktivitás 2.0 rendszert csak 2021-ben vezették be. A 2018/2019-es szezont tekintem az első releváns időszaknak, mivel ez az időpont adja meg az első három szezon átfogó képét. Ezért csak ekkortól kezdve vizsgálom az adatokat, hogy pontosan láthassam, milyen hatással volt a rendszer bevezetése a sportszervezetekre. A klubok évenkénti eloszlását a következő mintázatok mutatják (2. táblázat). A diagramról levonható, hogy a Produktivitás 2.0 pontjainak átlaga növekedett az idő múlásával, különösen nagy ugrást mutatva a 2019/20 és 2020/21 közötti időszakban, majd tovább növekvő tendenciát 2021/22 és 2022/23 között. Ez azt sugallhatja, hogy a szervezetek egyre jobb teljesítményt nyújtanak évről évre. Az alacsony pontszámok általában kisebb városok csapatait vagy kevésbé erős klubokat jellemzik. A dinamikusan növekvő pontszámok a sikeres tehetséggondozás és a

fejlődő infrastruktúra eredményei. A stagnáló pontszámok stabil, de átlagos működésre utalnak, míg a kiemelkedő pontszámok mögött átgondolt stratégiák és erős régiós jelenlét állhat.

2. táblázat: Produktivitás 2.0 pontjainak bemutatása szezononként (N=28 TK)

Sportszervezet neve	Pont 2018/2019	Pont 2019/2020	Pont 2020/2021	Pont 2021/2022	Pont 2022/2023
Tatabánya SC	0	29	28	150	0
Kelen SC	3	101	833	13978	20576
Eger	74	374	754	2046	3614
Király SE	179	723	234	685	698
Budaörs	436	82	1016	3225	3857
III. Kerület TVE	526	1383	1826	7941	8148
DEAC	597	1056	611	4594	3954
Paksi FC	1364	8878	27408	33198	30078
Budafoki MTE	2034	989	1075	3253	6577
Monori SE	2119	3721	1111	2828	12744
Kecskeméti LA	2363	2189	7787	16473	21712
Gödöllői SK	2874	2630	4365	6569	18042
Szeged	3760	4095	12992	27819	38854
MTE	4092	1567	1730	3081	2325
Mezőkövesd	5202	3581	4720	8200	6145
SBTC	5333	1070	1590	2389	3300
BVSC	5598	3664	2669	4047	8671
Veszprémi USE	6214	6252	10163	19253	28821
Gyirmót SE	6445	3215	14377	25066	26762
Szolnoki MÁV	6612	6382	16048	10303	8604
ZTE	6733	2101	16263	36275	39256
Sajó völgye FSE	7798	4207	3869	15223	13375
UTE	12184	11277	33157	54959	51068
Fehérvár FC	16473	11234	28235	46988	49843
Kaposvár	19955	5280	20539	45104	33311
Pécs	22194	16059	28996	48888	50526
Békéscsaba	29195	6758	29186	41148	58528
Nyíregyháza	43963	25338	46307	69923	68682

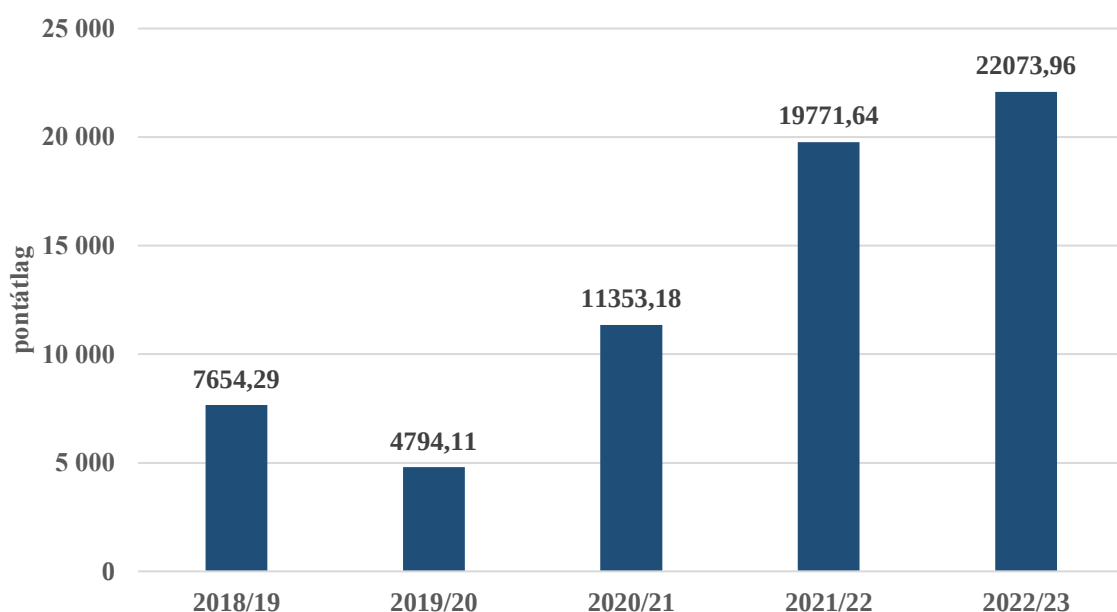
A klubok vizsgálata után az eredmények átlagainak szezononkénti lebontása is megmutatja a javulást (6. ábra). A növekedés szemmel is látható a produktivitási pontszámok esetében. A rendszer bevezetése tudatosabbá tette a Tehetség Központok vezetőinél a lehetőségek kihasználását.

A statisztikai vizsgálat eredménye is megerősíti az eltérést, hiszen szignifikáns különbségeket mutatnak az átlagok ($F=8,424$; $p=0,000$), az alábbi csoportok között:

2018/2019 – 2022/2023 ($p=0,030$)

2019/2020 - 2021/22 ($p=0,011$) és 2022/2023 ($p=0,002$).

A Produktivitás 2.0 pontjainak évenkénti átlaga folyamatos növekedést mutat. Különösen figyelemre méltó a 2019/20 és 2020/21 közötti ugrás, amely a szervezeti működés jelentős javulását tükrözheti. Az ezt követő években, 2021/22-ben és 2022/23-ban is további növekedés figyelhető meg, ami a szervezetek folyamatos fejlődésére és egyre hatékonyabb működésére utal. Ez a tendencia valószínűleg a javuló stratégiáknak, a tehetséggondozásnak és az erőforrások hatékonyabb felhasználásának köszönhető.

6. ábra: A Produktivitás 2.0 pontjainak évenkénti átlagai ($N=28$)

A harmadik vizsgálatom a produktivitási rendszerek összevetésére vonatkozik. A produktivitási rendszerek külön-külön történő vizsgálatában a Produktivitás 1.0 nem mutatott szignifikáns eltérést az évek alatt, azonban a Produktivitás 2.0 növekvő tendencia jellemezte, ezért mindenképpen érdekes a harmadik kutatási kérdésem vizsgálata. Azt feltételeztem, hogy a Tehetség Központok nagyobb értéket mutatnak a Produktivitás 2.0-ban, mint a Produktivitás 1.0-ban és ez az eltérés jelentős lesz. Ennek igazolására kétmintás-t próbát végeztem. A pontszámok átlagainak eloszlását a két rendszer esetében a (3. táblázat) szemlélteti. Azt láthatjuk, hogy minden vizsgált szezonban a Produktivitás 2.0 átlagai magasabb értékeket mutatnak, mint a Produktivitás 1.0 eredményei.

A statisztikai vizsgálat eredménye, minden év esetében szignifikáns eltérést mutatott, különösen 2020/2021-től kezdődően, ahol a t érték nagyon magas, ami jelentős eltérést mutat a varianciákban. Ennek eredményeképpen a játékosok rendszeresen kiemelt bajnokságokban tudnak versenyezni, ami tovább erősíti a fejlődést és a teljesítményjavulást. Ez a tendencia megerősíti a tehetségközpontok stratégiai szerepét az utánpótlás-nevelésben.

3. táblázat: Produktivitási átlagok évenkénti eloszlásának vizsgálata (kétmintás- t próba)

Szezon	Produktivitás 1.0		Produktivitás 2.0		t	p
	pontátlag	szórás	pontátlag	szórás		
2018/2019	3056,64	3707,99	7654,29	10234,54	7,755	0,030
2019/2020	2309,96	2878,89	4794,11	5614,91	3,593	0,042
2020/2021	3609,46	4041,20	11353,18	12818,33	27,817	0,004
2021/2022	2815,39	3412,77	19771,64	19762,24	48,492	0,000
2022/2023	3300,61	3922,46	22073,96	19883,93	44,613	0,000

ÖSSZEFOGLALÁS

Tanulmányom a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) produktivitási pontrendszerének vizsgálatával a labdarúgó utánpótlás-képzés terén foglalkozik, különös tekintettel a Tehetség Központokra. Az utánpótlás-nevelés a labdarúgás fejlődésének kulcsterülete, ezért célom az MLSZ által bevezetett Produktivitás 1.0 és Produktivitás 2.0 rendszerek részletes elemzése, összehasonlítása, valamint a rendszerek hatásának feltárása a Tehetség Központok teljesítményére és működésére. A két rendszer közötti eltérések elemzésével kimutattam, hogy a Produktivitás 1.0 a profi futballba történő beilleszkedést, míg a Produktivitás 2.0 az utánpótlásképzés minőségét helyezi előtérbe. Az eredmények rámutattak, hogy a Produktivitás 2.0 rendszer bevezetése jelentős fejlődést hozott az utánpótlás-nevelésben, amit a Tehetség Központok produktivitási pontszámainak növekedése is alátámasztott. Ez összhangban áll a Williams és Franks (1998) által leírt tehetséggondozási modellel, amely szerint a strukturált és folyamatos támogatás alapvető a fiatal játékosok fejlődése szempontjából.

A szakirodalmi áttekintés során a magyar labdarúgó utánpótlásrendszert is bemutattam, továbbá az átigazolásokkal és a labdarúgás gazdasági hatásaival kapcsolatos kutatásokat. Ezek az előzmények és a kutatások biztosították a szükséges háttérismereteket és elméleti keretet a kutatási kérdések és hipotézisek megfogalmazásához. A kutatás során így három hipotézist fogalmaztam meg. Az első hipotézis szerint a Tehetség Központok a Produktivitás 1.0

rendszerben csökkenő tendenciát mutatnak. Az eredmények ezt nem igazolták, mivel a pontszámok évenkénti változása nem mutatott szignifikáns eltérést ($F=0,463$; $p=0,835$). Ez alátámasztja, hogy a rendszer önmagában nem ösztönözte a szervezeteket a hatékonyabb utánpótlás-nevelésre. A második hipotézisem alapján a Tehetség Központok a Produktivitás 2.0 rendszerben növekvő teljesítményt érnek el, amit az adatelemzés megerősített. A pontszámok jelentős növekedést mutattak a rendszer 2021-es bevezetését követően, ami összhangban áll az MLSZ által kitűzött célokkal (MLSZ, 2023). Ez a tendencia összefüggésbe hozható a szakirodalomban említett hatékonyabb képzési programokkal és a rendszeres visszacsatolással (Brown, 2001). A harmadik hipotézisem szerint a Produktivitás 2.0 nagyobb értékeket mutat, mint a Produktivitás 1.0, amely szintén igazolást nyert. A statisztikai vizsgálatok eredményei alapján minden évben szignifikáns eltérés mutatkozott a két rendszer pontszámai között, különösen 2020/2021-től kezdődően ($t=27,817$; $p=0,004$). Ez azt jelzi, hogy a Produktivitás 2.0 jobban támogatja a fiatal játékosok fejlődését és az utánpótlás-nevelésben részt vevő szervezeteket (Saward és mtsai., 2020).

Dolgozatom eredményei alapján megállapítható, hogy az MLSZ produktivitási rendszerei hozzájárulnak a labdarúgó utánpótlás fejlődéséhez. Különösen a Produktivitás 2.0 rendszer bizonyult hatékonynak az utánpótlás-nevelés minőségének javításában és a Tehetség Központok szerepének erősítésében. A további kutatási célok és következmények magukban foglalják a Tehetség Központok korosztályaiban dolgozó edzők végzettségének, valamint a Tehetség Központok városaiban működő látványsportágak befolyásoló hatásának vizsgálatát, amelyek további betekintést nyújthatnak az utánpótlás-nevelés továbbfejlesztésének lehetőségeibe.

IRODALOMJEGYZÉK

- Balogh, R. (2017). Áldás vagy átok: A TAO hatása a magyar labdarúgásra. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 18(72), 25–28.
- Balogh, R. (2021). A magyar labdarúgó-bajnokság fejlődésének elemzése a játékospiacon keresztül. *Régiókutatás Szemle*, 6(1).
- Benedek, P., Gál, A. (2016). Idegenlégiós futballisták itthon és külföldön: A hivatalos magyar labdarúgás migrációs csatornáinak azonosítása és elemzése. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 17(65), 5–12.
- Berkes, P., Nyerges, M. (2003). A labdarúgás menedzselésének főbb elvei a szponzorálás tükrében. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 4(4), 17–20.

- Borbely, Sz., Olah, D. (2021). Examination of Personality dimensions determining the career motivation of trainee teachers. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Educatio Artis Gymnasticae*, 66(4), 17–34. [https://doi.org/10.24193/subbeag.66\(4\).3](https://doi.org/10.24193/subbeag.66(4).3)
- Brown, D. J. (2001). The role of psychological factors in the development of soccer talent. *Journal of Sports Sciences*, 19(10), 799–812.
- Farkas, P., Illés, Á. (2014). A játékosügynöki tevékenység szabályozása a professzionális európai labdarúgásban. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 15(57), 4–10.
- Kassay, L., & Géczi, G. (2014). Verseny-egyensúlytalanság és fenntarthatatlan üzleti modell az európai labdarúgásban. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 15(57), 11–16.
- Kiss, M. (2009). Az akadémiai struktúra szerepe a labdarúgó tehetséggondozásban. *Eszterházy Sporttudományi Közlemények*, 4(3), 43–51.
- Kiss, Z. (2021). Akadémiai labdarúgók tehetséggondozása: Fókuszban a nevelés. *Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei*, 51, 43–52. <https://doi.org/10.33040/ActaUnivEszterhazySport.2023.51.43>
- Kornai, J. (2014). Bevezetés *A puha költségvetési korlát* című kötethez. *Közgazdasági Szemle*, 61(7–8), 845–897. <https://www.kszemle.hu/tartalom/cikk.php?id=1493>
- Kovács, K. (2018). Humán erőforrás-fejlesztés a hivatásos labdarúgásban. *Vezetéstudomány*, 49(9), 70–82.
- Magyar Labdarúgó Szövetség. (2020). *Klubfejlesztési kézikönyv*. MLSZ.
- Magyar Labdarúgó Szövetség. (2023). *Férfi produktivitási szabályzat*. MLSZ.
- Magyar Labdarúgó Szövetség. (2023). *Versenykiírások, versenynaptár*. MLSZ.
- Oláh, D., Bognár, J. (2019). Kutatások a labdarúgás témaköreiben - áttekintő tanulmány a Magyar Sporttudományi Szemle alapján a kezdetektől napjainkig (2000-2018), *Magyar Sporttudományi Szemle*, 20 (81), 28–34.
- Orosz, L., & Bíró, L. (2009). A tehetségmenedzsment kihívásai a labdarúgásban. *Közép-Európai Sporttudományi Szemle*, 2(4), 45–56.
- Saward, C., Nevill, A. M., Cooper, S. M. (2020). Longitudinal physical development of future professional male soccer players: Implications for talent identification and development. *Frontiers in Sports and Active Living*, 2, Article 578203. <https://doi.org/10.3389/fspor.2020.578203>
- Sebestyén, T. (2019). A magyar futball térbeli gazdasági hatásai. *Tér és Társadalom*, 33(2), 84–105.
- Szabó, Zs., Bakó, A. (2019). A futball gazdasági hatásai Magyarországon. *Tér és Társadalom*, 33(1), 155–174.

- Székely, L., & Szabó, P. (2022). Puha költségvetési korlát szindrómája a hivatásos labdarúgásban. *Közgazdasági Szemle*, 69, 230–254.
- Williams, A. M., Franks, A. (1998). Talent identification in soccer. *Sports Medicine*, 16(3), 17–29.
- Szeróvay, M., Perényi, Sz., Itkonen, H. (2016). Globális folyamatok a perifériás országok labdarúgásában: Elit utánpótlás labdarúgó klubok Finnországban és Magyarországon. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 17(65), 26–33.